

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbătă.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 80 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru stărișătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrarea tipografiei arhitecturale Sibiu, strada Măcelarilor 47.

Corespondențele sunt și a se adresa la:

Redacția „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articoli republicați nu se înăpoiază.

INSETIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr. rândul cu literă garmonă — și timbru de 80 cr. pentru fiecare publicare.

Sibiu, 23 Ianuarie.

Am avut în vedere reunurile culturale, a căror sprijinire trebuie să împună statul săriose îngrăzini, caci în lumea aceasta valoarea unui stat se judecă după gradul de înflorire, la care au ajuns arta și știința.

Ministrul nostru de culte multe, foarte multe i se pot impune, și doar trebuie ca aceste imputări să se imbrace în o formă mai concretă, și să fie manifestația dela înălțimea tribunei în parlament. Cea mai concretă imputare s-ar reduce doară la predilecția ministrului a fi totdeauna în fruntea celor mai radicali în licitația patriotismului modern.

Una însă nu i se poate denega domnului ministru de culte și instrucție publică. El totdeauna imparte cu măna plină la reunurile curăților unguresci, și nici odată, nici o para reunii culturale susținute de naționalitățile din patria noastră. În credeu politic al domnului ministru prima dogmă este: Se dă totul pentru maghiari, și nimica nemaghiarilor.

O agitație nespusă domnește de un timp încoace atât în Cluj cât și în Budapesta, și ea se reduce la o instituție culturală, pentru care statul varsă banii cu suțele de mii fără nici o proporție între prestația de artă ale acestor instituții, și într-adevăr enormele sume aruncate pentru susținerea lor. Înțelegem teatru din Cluj și opera din Budapesta. În timpul din urmă ambele acestea au format obiectul discuției celei mai inferbente atât în diaristică, cât și în parlament, și cea ce era lucru de tot natural, ele au provocat manifestația studenților dela universitatea din capitală, care manifestație s-a început cu marșul lui Kosuth, și s-a terminat cu un conduct de facile în onoarea unui deputat dietal, care a arătat cu cifre căte spese zădărnicite se fac cu susținerea operei din Budapesta.

Deputatul acesta a dat năvală asupra intendantului, care după căi lui părere, este răspundător pentru toate căte s-au întâmplat, dacă vom considera însă, că acest amplioat este pus de ministru, resursele sunt date de ministru, direcția institutului normată de curentul bolhăvicioas, la care și ministrul și are partea sa, atunci vrând, nevrând trebuie să recunoascem, că vina răului nu este numai persoana, care ține spatele la loviturile necușătoare.

După expunerile din parlament pentru susținerea teatrului național și a operei din Budapesta pe

anul trecut s-a votat suma de 320,000 fl. din care 160,000 fl. ajutoriu dela stat, și 160,000 subvenție dela Maiestatea Sa împăratul. La intrarea sa în funcție adeceea în Februarie anul trecut, pe lângă această sumă enormă mai era saldo la cassă din anul trecut 35,000 fl. Această sumă s'a cheltuit până la sfîrșitul lui Iuliu, și s'au cerut certe 300,000 fl. din vîrstă statului. Din suma cerută s'au pus la dispoziție intendantului 28,000 florini în Iuliu, 40,000 fl. în August, 40,000 fl. în Octombrie și 6 1/2 mii în Decembrie. Cu toate acestea opera sta în ceea mai mare disordine, așa ni se spune, și noi n'avem cuvînt să nu credem. Decădînta se reduce la necapacitatea aceluia, care trebuie să fie sufițent acestui institut de artă. și și după enorme spese zădărnicice, lumea se ocupă cu ideea, să deie în arîndă acest cub al artei, pentru a căru susținere s'a votat pre 1887 o sumă de 386,000 fl., și aceasta s'a votat între impregăririle, când — după cum a din deputat Komjáthy — pentru scopurile culturale, cari sunt baza existenței de stat, s'au votat numai 1 milion și jumătate fl. când n'avem scăule, n'avem institut pentru copii mici, nu putem plăti pre dascăli, când pentru instrucție s'a proiectat numai 376,000 fl., când justiția decade pe di ce merge, când pe di ce merge se înmulțesc restantele, pentru că nu putem da contingentul de judecători recerut; când n'avem comunicație, când trăim între cele mai nefavorabile condiții sanitare.

La acestea noi am mai putea adăuga: Asemenea sume enorme se votăză, pre cănd instituțile noastre de cultură nu sunt ajutate cu o para, din contră prin dările enorme pentru economii ca cele de sus, poporul e stors până la os, așa, că pentru sine nu-i mai rămâne nimică.

Despre teatru din Cluj vom aminti numai, că pentru susținerea lui se spesează prete 40,000 fl. Si cu toate acestea actorii, rechisii artistici, s'au pe grevă, și și-au sistat activitatea, de oare ce de luni de căi salariul lor e în restanță.

Va trebui, neapărat va trebui să ne întrebăm: Unde mergem? adeca: Unde mergem?

Revista politică.

Lumea întreagă e îngrijată. Vestile din toate părțile aduc scirea, că nu-i gloriam, că se stată cauță să-și organizeze armata. În fața acestei situații nu trebuie să ne mirăm, dacă lumea privesc cu nerăbdare intru susținerea păcii.

că a visat. Si ce să vezi? Cum sloboziră mânzii din grăjd, alergără toti trei la troaca cu ovăs, dar cel mai bêtără îl alungă pe ceialaltă de acolo și ramasă numai el, ear cel mijlociu alungă pe cel mai tinér dela troaca cu apă așa, că lângă fie-care troacă era un mânz. Împăratul pușe semn la mânzul cel dela troaca cu ovăs, că e mai bêtăr și la cel dela troaca cu jar, că e mai tinér și apoi îi trimise înapoi la împăratul Roșu. Această nu-i vea la socoteală, că împăratul Verde a scăpat de mâna lui și de astădată și îi trimise acum un buzdugan de fer de nouăzeși și nouăde de măji cu pruncu aspră, că săl arunce înapoi apă, ca să cădă înaintea casii lui, că de unde nu, va fi vai de el și de împărată lui.

Împăratul Verde incremeni când veju buzduganul, că scia el, că nu se va afa nimenei, care să fie în stare să cără și numai a ridica dela pămînt buzduganul, decum să fie în stare a'l arunca până la curțile împăratului Roșu. Toți voinii din împăratia împăratului Verde își cercără norocul, căci împăratul făgăduise, că acelaia, care va arunca buzduganul pe curțile împăratului Roșu, îi va da fata de soție și jumătate din împăratie. Venitul toti prinții și crăișorii, cari petiseră fata împăratului, gândind, că vor putea face ceva, dar nimic nu putură face, ba încă cei mai mulți dintre ei nici nu putură mișca buzduganul, decum săl ridice și săl arunce.

O să cercăm, să vedem ce-a fi și asta — dise împăratul și abia apucă să se facă diuă, când apoi porunci să se facă tocmai precum spusește fata lui,

Si nu trebuie să ne mirăm, dacă în imprejurările acestei deputatul Mauthner a facut în diletele trecute o interpellare în dieta austriacă. Dinsulni nu-i par tocmăi pacinice lucrurile, după cum se desvoală și că se află necesar chiar și conchiumarea delegațiunilor și deacea cere deslușiri, că schimbări s-au raporturile monarhiei cu celealte state și că regimul mai are temeinice speranțe spre manăstirea păcei?

Jurnalele din Viena caracterizează această interpellare de o îngrijire de tot serioasă. Si nu fără cuvînt; căci fără îndoială pe ziua de 10 Martie, după cum se scrie, se vor întruni delegațiunile; ear foile oficiale din Viena și din Pestă au publicat o ordinație, cari a intrat în vigoare și prin care se interdică esportul cailor preste granile vamaile ale monarhiei.

Dealt-cum și „Prescriptiunile” pentru gloate sunt gata; pentru regatul Ungariei vor apărea și în formă de carte, purtând titlul: „Prescriptiuni privitoare la gloatele din terile ungare,” și aceste instrucții s'a și distribuia potrivită municipalie.

Diareile ungurești susțin, că punctele din prescripțiunile ungare sunt cu mult mai precise, decât din cele austriace; ear organizaționea difera cu deosebire în ceea-ce privesc pe gloașii husari. În Ungaria adeca nu vor fi în fie care cercă la gloașilor numai două batalioane de infanterie și o companie înclocoitoare, ci se vor forma 40 de escadroane de husari gloașă, pe lângă cari se mai adaugă încă ca rezervă 20 de jumătăți de escadroane ca înlocuitoare. Fiind că în aceste trupe vor fi conchiumăi numai călăreți buni, cavaleria se va îmbunătăti în mod însemnat. De însemnat mai este, că în Ungaria elementele ne indeletnicite în artă militară, adeca la două conchemare, nici nu se vor conscrie oamenii.

Foia din Viena „N. Fr. Presse” ne aduce scirea, că foile rusești sunt de tot îndrăsnete față cu monarhia noastră. Ele cobesc tot a răsboiu, și nu vor să recunoască binele păcei, despre care în zadă se tot vorbesc. Așa foia din Petersburg „Wie domostie” și exprimă bucuria pentru pregătirile, ce le face Austro-Ungaria, având de gând, a veni în conflict cu Rusia. Pentru Rusia nu-i nimic mai pagubitor decât, că Astro-Ungaria „va sta departe de joc.” Dacă însă va fi silită să joace, încheie foia, noi începem, — precum de sine se înțelege, să jucăm dela început. Dacă în Viena să lăcră cu ori ce pret pentru acest conflict, nu-i trebuie Rusiei ca să rețină pe Astro-Ungaria dela aceasta.

Foia împăratului spusese lui Petru și de astădată, că eachă ce i cu buzduganul și el cără și spuse că ce are să facă. A doauă de dimineață săduse fata înaintea tatălui ei și îi dise:

— Tată! sciu, că până acum în doauă rânduri am visat, cum putem scăpa de mănia împăratului Roșu, să cercăm și acum, căcă scie scie poate se scăpam earăs prin visul meu de astă noapte.

— Spune dragă, ce ai visat!

— Am visat, că Petru cela, pe care l'ai fost băgat în tr'un zid, n'murit acolo, și că el poate arunca buzduganul.

— Dar ce vorbesci fată! Mișcă acela să prăpădit acolo, cum găndesci, că să mai trăească. Nu se poate!

— Să cercăm tata, dar dacă trăiesc.

Împăratul nu'i venia a crede, că Petru să mai trăească acolo în zid, dar totuși orice ar fi cercat, ca să scape din beleea și aşa porunci să se desfășură zidul, în care era Petru, ca să vadă el cu ochii lui, ce s'a deședea de Petru și că mai trăiescori nu! — cănd fu zidul de jumătate stricat împăratul și tot curtenii căpăt erau acolo, remaseră cu gurile cascăte de mirare. Nu credeau ochilor ceea ce vedea. Ei credeau, că vor vedea acolo remăștile unui om mort, cănd colo ce să se vede?! În mijlocul zidului era un voinic de fier, puternic și gros și acela era Petru, pe care il băgase acolo împăratul Verde, ca să se prăpădească. Că să vedeți Dvoastră,

FOITA.

Visul lui Petru.

— Poveste de iunior —
(Urmare.)

Fata împăratului spusese lui Petru toată sîrtenie cu mânzii și acesta erau și spuse, ce are să facă — Împăratul nu putu durmî noaptea aceea de supărăt și năcăjut ce era, că nu afișe nici un om, care să-și scie spune barem, că ce să se facă, ca să scape de năcăz și de mănia împăratului Roșu. Si cum se dea că măncă împăratul Verde în pat, se trezi din somn și erau și vîrđendea ea, că el nu doarme, și dise:

— Vai tata, ce-am-visat! Părea, că e venit la mine un fioric voinic și frumos — tocmai ca Petru cela — și pe care l'ai băgat în zid — și mi-a spus că să punem în curte trei troace, într-ună să punem ovăs, în a doaă apă și în a treia jar, și să punem ovăs, al doilea se va duce la troaca cu apă, ear cu ovăs, al treilea, cel mai tinér, va rămăne lângă troacă cu jar și să putem afia, care mânz e mai bêtăr și care e mai tinér.

— O să cercăm, să vedem ce-a fi și asta — dise împăratul și abia apucă să se facă diuă, când apoi porunci să se facă tocmai precum spusește fata lui,

In România oamenii încă nu stau cu mâinile în sin. Mai în dilele trecute se vorbia despre sosirea în Bucuresci a regelui Milan al Sérbiei. În 4 Februarie din Cogălnicean a prezentat camerei un proiect de lege pentru votarea unui credit și camera a votat „unanim“ creditul de cinci milioane de franci pentru completarea înarmărilor. Arsenalul lucră din resușteri și încă tot nu poate satisface cerințelor, după cum vine scrisel el, se va mai mări. Fortificarea Bucureștilor se continuă.

Jurnalul francez continuă în tonul lor obișnuit.

Ministrul republicei, Grévy, a tînt în dilele trecute o vorbere, în care accentua, că dînsul are teme nicidecă speranță, că pacea va fi mantinută.

Ambasadorul Franciei, înșe în Berlin din Herbetă isocedose mereu după cauzele, cari fac pe Germania să se înarmeză. În aceasta privindă dînsul vorbi cu contele Herbert de Bismarck, care l-a asigură că rezervistii conchegăți pentru înarmarea armei cele noue, vor sta numai un anumit timp și că după înplinirea serviciului vor intra în casela lor, dar alți rezerviști li vor înlocui. Conchegătorii se va face din întreaga imperie și nu numai din Vestul ei. Tot pacinii vorbesc și ambasadorii francezi din Viena și Petropole. Cu toate acestea, Herbetă a indemnizat prin o notă regimul seu, că să recerceze pe Germania din pricina multor mobilisări, ce se fac. Lumea republicană și foarte agitată cu toate, că jurnalele vorbesc pacinici și după cum afirmă jurnalele din Germania ar vrea să resboiască. Curentul acestuia îi respund germanii dicând, că acum e momentul cel mai favorabil de a ataca pe Franța, acum o ar putea nimic din temele, căci armata germană e cu mult mai puternică și un resboiu între aceste state e inevitabil.

Scrisile din Strasbourg dică, că chiar generalul Boulangier visitează întărările și că în dilele trecute a inspectat Verdunul.

Cestiuinei Bulgariei încă nu se rezolvăse așa ușor, de oarecare statele și apără interesele din orient. În Bulgaria s'a opriit foile ruse și se plănuiesc o rescoală. Regenta încă nu-i dispusă a depune afacerile statului. Foiaș rusească „Nevole Vremja“ crede, că Rusia va fi săilită în cele din urmă a aduce afacerile Bulgariei în ordine fară ajutorul celor-laltei puteri și se va folosi de alte mijloace, ca să-și ajungă scopul. Rusia nu-i tocmai aplecată la lucru pe voia cabinetelor din Viena și Londra. Ea vorbește europeană, dar interesele naționale nu trebuie jertificate. Despre o vorbă către regentă și Zancovistii nu poate fi vorba și Rusia cu toate desbaterile ambasadorilor nu își va păriști programul. Dacă Turcia ar asculta de propunerile Englezilor în cestiuine bulgara, datoria cea dintâi a ambasadorului ruseesc e: să declare categoric, că nu va mai lua parte la pertrătări.

Discursul

Dhui Vicențiu Babeș în ședința casei reprezentative a dietei ungurești dela 1 Iaur 1887, în cestiuine fondului dispozitional.

Onorabilă casă!

Aveam intenția de a vorbi mai puțin la astăză cestiuine; dar me rețin astăzi grelele impreguri, în care nu sfârșit, și aşa sper, că justificat veți găsi, dacă numai pe scurt fîni voi spune opinionea.

fata împăratului avușese grija de Petru și îl ducea în toate dilele, ea cu mâinile ei, de mâncare și de beut și or îi se ferăut. Astfel Petru nu s'a prăpădit — cum găndea împăratul, ci se facea pe că ce mergea tot mai mare și mai voinic, căci trăia bine și nu lucra nimic.

După ce împăratul vîd, că Petru trăește, îl scoase din zid și îl spuse înțemplierăre cu buzduganul, și că care n'ar putea el să arunce până la împăratul Roșu?

— O să cerc — respunse Petru, apoi se dusese la buzdugan, se uită bine la el, puse degetul cel mic în veriga buzduganului și lăudă sus, îl înverti odată pe deasupra capului, apoi îl pușe jos.

— Acum nu'l pot arunca — dice el cătră împăratul, — dar să-mi dai trei dile dearendul mânăcar, și se beutură după pofta inimiei mele și atunci me legătușesc, că'l voi arunca.

Împăratul sta să-lea în brațe și să-l sărute, când audii vorbile astăzi din gura lui Petru și se asculte de Petru și să facă tot, ce va dice el.

Petru se aședă într-o casă, pe care i-o dăte împăratul, și în toată ziua, după mâna și bea bine la buzduganul și să cercă puterea. Când fu a treia di lăudă buzduganul, parcă s'er fi jucat cu el, îl învîrti de trei ori pe deasupra capului, și arunca

Eu am ajuns a crede, că fondul dispozitional nici-odată n'a adus vr'un folos jîrii.

Mai "nainte cu vr'o 6-7 ani, când me ocupam de studiul budgetelor jîriilor vecine, cu mirare am observat, că în budgetul României fondul dispozitional d'odată apără scădut la suma de franci 60,000 și nu sciam, să-mi esplic această scădere. M'am adresat deci dîni Dimitrie Surză, primei capacitate finanțare, astăzi ministrul la culte, car pe atunci la finanțe rugăndu-), să-mi esplice, cum se poate, că o pără mică abia consolidată să-și reducă fondul dispozitional până la 60,000 de fr. și mi s'a dat deslușirea, că Dsa a căstigat convicținea, cum că face guvern, face abus de fondurile dispozitionale noncontrollabile; și tomai, de aceea ca om liberal, facând parte dintr-un guvern liberal, dorind a face abusul imposibil și pentru următori a susținut reducerea, și regretă, că nu s'a putut face.

Acum să-mi fie permis a spune experiențele mele despre întrebării fondului dispozitional la noi (Strigă: S'audim!)

Onorabilă casă și aduce aminte de sobolii, de cari vorbia din prim-ministrul mai "nainte cu un an, eu atunci nu pricepeam, pe ce se întemeiază acestuia susținător. Mai apoi m'au convins, că acei soboli sunt creațurile fondului dispozitional, că acei soboli — nu voi să dic chiar de guvern, dar de organele sale și de presa sa, se întoarcă spre amângirea opiniei publice. Astfel se produce în contra naționalizaților un oare-care curent, care apoi doară că se aplică la politica, în tot casul spre acel scop, ca naționalizările să fie prezente ca un pericol public, iar acest pericol de motiv valid, pentru neaplicarea legilor existente în favoarea naționalizaților. Acest scop pe căt de nemoral, tot pe atât de gresit este politicește. Căci eu credem? vedem? pe onorabilul guvern neșteaptă urmăridă acei soboli, dar neprinđind nici măcar unul; un rezultat înse ajungând, acela, d'ă irita spirele la maghiari, cu amintirile contină, că de nu vor tăcă, plăti și pură toate grelele sarcini, naționalizările se vor rescula și — pace de statul maghiar și de naționen maghiară! Ba poate, că astăza tactică și mai departe merge poate că influențează chiar aspirația Coroanei. Nu afirm acesta, dar me tem, că aşa va fi, și spore înlocuirea duii Ugron G. pot să spun, că de mult a fost aceea, cănd naționalizările alergau la Coroană pentru vindecarea vătămărilor, ce li se fac. Sub stăpânirea duii Tisza speriența le-a învățat, că nici pe aceea calu se mai găsesc vinecăre.

Dar voiu să ilustrez opinionea mea despre fondul dispozitional cu un exemplu din timpul meu veci. Nume nu voi spune aici, căci n'admetărijești spre aceasta. Totuși, dacă din ministru președinte va dori a cunoaște numele i-le voi spăli. (ilaritate) Repet, că nu sunt îndreptățit a spune nicio aci. (Aprobări.) Înainte cu vr'o 15 ani, după o cercare a poliției din Viena, un agent provocator și atunci favorabil fondului dispozitional fu arestat într-un oraș provincial și i-se secuestrară și îspedără la Viena toate hărțile. Am avut ocazie să vede ușile din acele hărți. Vr'o 60 se ocupau de neșteamă mea persoană. Cele mai pompoase și geniale me denunțau, că sunt cel mai periculos agător. Si pentru care cuvânt? Pentru că tot cu legea în mână a gitiez. Care ya să dică, On. Casă, că la noi în Ungaria nepermis este a lumina poporul cu legea, despre drepturile lui; firesc, pentru aceea nu, că legile facute sunt nu pentru popor, intru interesul sei, ci ele exist numai pentru anumite scopuri politice, pentru stăpânire și organele ei.

Dar astăa și lucru vechi. Voi să aduc unul de tot nou.

A murit acum de curând un prefect și dintre sororile secrete ale lui mai multe au ajuns în mânile publicului. Am vîzut și eu vr'o două și le-am cîtit și să am cîtit numele autorului. Si am găsit în ele astfel de găsimi, cum omul onorabil nu le-ar crede posibile! De exemplu, despre mine

cătră curțile împăratului Roșu așa de tare, încât nu'puteau urmări cu ochii.

Împăratul Roșu era tocmai la prânz, când sosi buzduganul și cădu oblu în blid așa, că li străpi pe toți căci erau la masa.

— Aleleu de maică-să! — strigă împăratul Roșu, astăa n'a putut face altul, decât Petru. — Si trimise poruncă împăratului Verde, ca să vină la el voinei, care a aruncat buzduganul să vadă, ce fel de om e și cum a căca.

Împăratul Verde îi părea râu, să lasă pe Petru să se ducă, că să vedeți, un voinic ca Petru nu e lucru de nimic la curtea unui împărat. Dar mai mult îi părea râu de el fetei împăratului, căci și era frică să peardă pe alesul inimiei ei. Petru însă nu vrea să rămână și plecă să se ducă la împăratul Roșu. Si se dusese Petru duse, multă lume împăratie, ca Dumneajeu să ne tie, că înainte mult mai este din poveste. Si cum mergea el așa, scîti că omul singur pe drum, numai ce vede un om cu căte o peatră de moară în fie-care picior, alergând pe câmp după un iepure, Petru cum îl vede, strigă după el:

— Măi omule! da ce faci!

— Da iacă n'am după ce mai alerg și alerg acum după iepurile aista. Dar tu cine esci și unde te dici?

— Eu sunt Petru și me duc la împăratul Roșu.

Se dice, că de către-ori merg la Bucuresci la Academie, unde devenea trec pe la Sibiu, și renunțând, erași me adus pe la Sibiu, încolcând scris din Sibiu; car încoacă aducând instrucții din Cogălnicean, până și Metropolitul! Aceasta se spune ca positiv, pe cănd eu încă nici-odată n'am trecut prin Sibiu în călătoria mea spre Bucuresci, nici renunțând nu m'au abăut vr'odată prin Sibiu. Retac altele, deși unele sunt și mai puternice scorurii. Destul, că cunoșcend pe astorii, l'am luat la esamen: cum a putut să scrie astfel de mîincă despre mine? Mi-a răspuns: apoi Ilustritatea Sa m'a chiemat și m'a întrebat; i-am spus multe, căc am scris, i-am dat că și doveză, dar toate acestea nu-i au plăcut, ci deșreduplă m'a provocat, să-i dai în scris arătare în cutare și cutare direcțione, că m'a remunerat de 400 fl. (ilaritate viuă.) Apoi nu este acesta sobol la comandă? Într-adevăr am convicținea, că onorabilă majoritate aici toate îcrede, că e le spune guvernul despre naționalitate și băjăi lor. Dar acelea în cele mai multe cazuri lipsite sunt de tot temei. Să credeți, că lipsă ar fi de agitație primă popor, apoi organele stăpânirii prin purtarea lor față cu poporul agitează destul. Au înstrînat dețea poporul și an deșteptă ură printreșul, cum n'ar fi putut face nici un agător din lume! Si de aceea dic: astfel de fond dispozitional numai râu și daună cauzează. Mijloacele pentru tot este bun și folositori, și aşa se votează, fără a se chehui în secret. Fondul dispozitional însă ce proprie destinătură are? Un premergătorul al duii ministru-președinte, pare că la 1873 a declarat aici, că nu este în contră, ca deputații să vadă însemnările cheltuielilor din fondul dispozitional, spre ce convine de scopul lor. Eu cred, că dăiul ministru președinte, astăzi nu s'ar învoi a permite deputaților să vadă acele însemnări. Eu i-aș fi foarte mulțumitoru, dacă ar avea bunătatea de a-mi acorda asemenea permisiune. (Viuă, ilaritate.)

Prea onorabilul domn ministrul al cultelor și al instrucției publice a avut grajia de - și crea, firesc, cu prea multă învoie, un fond dispozitional de 20,000 fl., din subvenția destinate bisericii gr. or. Am convicținea, că dacă duiul ministru ar cunoaște persoanele, cărora împarte beneficiile acestui fond, dacă ar consulta pe superiorii acestora, nu le-ar face acel favor.

Sci eu, onorabilă Casă, că mijloacele fondului dispozitional n'ajung pentru scopul alegătorilor; alte bogate învoie se recer acolo; dar fondul dispozitional ajunge pentru a spăsi opinionei publice prin denunțări false, și printre o preșă mai stăpînește, astfel confundă spiritele și înstrînează pe ceteajeni onorabili de cătră instituțiunile jîrii.

Din aceste considerații eu rog pe dăiul ministru-președinte, să consimtă cu opositiunea, pentru ca împreună să stergem din budget rubrica fondului dispozitional. După aceasta cred, că-mi împlinesc o datorină patriotică, când votez și eu în contra acestui fond.

Repusul dñui prim ministru Tisza.

Mai întâi de toate foarte scurt voi răspunde la cele dñe de dăiul deputat Babes. Eu onorată casă dechiar sinceritate, că dorință sale, că să vadă societatea fondului dispozitional, nici acum și nici odată nu voi satisface (Aprobare); dar și întrebare îndreptă cătră dñsul:

A adus aici ca fapte nedubitate — de aceea, despre car a spus, că le-a audiat dela acel om, care i-a mărturisit, că a scris despre dñsul cu scrisa minică. Are vr'o garanță, că așa, care — precum dice despre dñsul a scris minică, i-a spus deplină adevar? (ilaritate.) Eu cred, că această garanță lipsesc. Dealtimontea pot să-l încredințeze pe dăiul deputat, fară a mai întreba pe amicul meu, ministru cultului, că el de bună seamă a întrebat pe aceia, pe care avea ai întreba. Nu primește de ofensă dăiul deputat Babes, dacă me rostesc, că

— Tu ești Petru cel vîteaz?! Hai să ne prindesti frați de cruce, și me duci pe mine acolo, căcine scie, poate să-ți folosești și eu ceva.

Si se prinseră frați de cruce și plecară mai departe. Mai încolc vîlăru un om, care înghiță la brezde de pămînt după 9 pluguri și tot striga:

— Vai de mine mor de foame! Vai de mine mor de foame!

— Mei dăpoi tu nu te mai saturi odată! —

— Vai de mine mor de foame! Dar tu cine esci și unde te dici?

— Eu sunt Petru și me duc la împăratul Roșu. — Hai ne prindem frați de cruce, că poate și-o folosi și eu vr'odată.

Petru luă și pe acesta cu sine și plecară toti trei mai departe Petru, Fugilă și Flămăndila.

Nu merseră mult și detere preste un om, care bea apă de pe 9 iazuri și tot striga:

— Vai de mine mor de sete! Vai de mine mor de sete!

— Bată-te cuu — dice Petru — d'apoi, n'ai apă destulă! — Vai de mine mor de sete! — răspunse cela.

— Eu sunt Petru și me duc la împăratul Roșu. — Ia-me și pe mine, că poate să-ți folosești ceva.

(Va urma.)

că asupra mea a făcut impresiune foarte linisitoare dechirafinăne sa, că nu este mulțumit de aceea, cărora a împărât ajutorul ministrului de culte. (Plăcere în partea dreaptă.)

Conferința dela Ateneu a dlui A. Demetrescu.

Arta de a vorbi.

(Urmare.)

După introducerea, pe care am resumat-o în numărul 7, dl conferențiar, facu o mică schiță istorică asupra artei de a vorbi.

Discursul, dice dsa, e fiul libertății.

În vechime discursul ținea locul presei. Statele mici din Grecia erau aşa de mici, încât orice scire se putea lesne transmite și comunica prin graiu. Se înțelege de aci, că pe atunci nu se simțea nevoie de presă.

În Athene de pildă, era de ajuns să vorbească un Demostenes, pentru ca toți cetățenii să soie, cum merg afacerile publice. Cei vechi, și în special grecii au avut o desobită stîmă pentru discurs.

În Omer chiar (Iliada, Cartea II) găsim pasajele, în care se laudă și se admiră facilitatea oratorică a unor personajă. Dar sub Omer numai regii vorbesce, cei din popor sunt bătuți, când vor să deschidă gura.

Când încep, să licărească „Grecia principiile democratice, atunci se ivesc și oratori oratori. Primul fu Solon. Sub tirania lui Pisistrat cuvențul incepează. După Pisistrat apără marele Pericles, și după densus o întreagă pleiadă de oratori se ridică. Coroana lor fu Demostenes.

La romani arta oratorică se desvoltă aproape deodată cu fundarea statului roman. În primele timpuri ale republiei găsim la Roma oratori însemnat și importante opere de retorică.

Cato, în care se resumă mai bine decât în orice geniu roman a pus cel dintâi principiu, cel găsim și la greci: „rem tene, verba sequentur”.

Cumă elocuența e fiul libertății se constată dela francezi, cari n-au avut oratori politici până la revoluția cea mare.

Din contra englezii, grătie instituțiilor l-r publice mai vechi, au avut cu mult mai înainte distinși măestri ai tribunei.

Spaniolii au cunoscut pe Castellar tocmai la revoluția din 1868.

Conferențiarul nu și propune a examina regulile așa dîse tehnice, cari trebuie observate în întocmirea unui bun discurs. Dl A. Demetrescu vorbește a trece în o repez cercetare condițiile și circumstanțele, ce determină în fie-care pară genul discursului.

Acetate condiționi sunt în număr de patru.

Caracterul național, limba, circumstanțele politice și sociale și al 4-lea fisionomia auditoriorului.

Dacă caracterul național e iritabil și mobil, atunci nu e nevoie de multă acțiune, spre a atrage publicul. Discursurile lungi, academice nu sunt ascultate nici gustate de un auditoriu cu temperament mobil. Publicul atunci sau ieșă afară, sau vorbesce, sau adorase.

Oratori vorbesc și auditorii sfără.

Când limba e aspiră și forma frasiei lungă, încât esența cunegătorii ajunge la finele periofului, atunci oratorul are nevoie de figuri multe spre a putea fi ascultat.

Dacă limba e musicală, oratorul trebuie să tacă finalele propozițiilor armonioase, căci urechia cere să fie desmerată și sufletul atins.

Dacă e limbă elegantă, logică, atunci oratorul are nevoie de multă esereță.

A treia condiție, este epoca, în care vorbesci. În timpurile de revoluție, când spiritele sunt escitante, atunci discordanțe între idei și ceea mai persuasivă.

În asemenea casă, publicul se scoală și se potolesc dimineață cu oratorul.

Înțipo societate intărită oratorul trebuie să se pie la diapazonul intenției sale.

Din contră, dacă timpurile sunt linistite, dacă statul e bogat, dacă partidele nu sunt în luptă, atunci întrebunțarea mijloacelor teatrale nu e de recomandat.

În fine în al 4-lea rând vine auditoriul.

Într-un felu se vorbesce în intrările publice, altfel în parlament și cu totul altfel la Ateneu.

Dintre toate profesiunile, cari dispun spre elocuență, avocatura ocupă primul loc. S'ar mai putea clasa oratorii după calitatele lor psihologice.

Aveam oratori politici, oratori logici, oratori malicioși. Stilul parlamentar nu trebuie să fie încărcat cu multe mătăsătoare.

Logicii trebuie să fie mai mult abundenți decât consoñă.

Oratori malicioși ascultă cunegătorii, spre a arunca săgețiile lor unde vor, prin aluzii delicate și fine.

Să mai împart oratori din punctul de vedere al specificății lor.

În espunerea aceasta conferențiarul abundă în aluzii foarte spirituale, care deși prezente sub o formă căt se poate de generală, nu au înțeles de a fi susinute de aplauzele prelungite ale auditoriorului.

(Va urma.)

Ministrul Boulanger.

În timpul din urmă presa europeană, s'a ocupat foarte mult de persoana acestui ministru în apariția referințelor Franției față de Germania, pentru aceea credem a fi de interes și pentru publicul nostru următorul portret al generalului Boulanger:

Acesta nu este o personalitate ordinată, cum e a generalului Boulanger. El a ajuns prea iute la primul rang. Gambetta îl clasă între cei patru mari ofiiceri ai armatei franceze și dacă nu ne înșel în al 3-lea rang. El este tiner înca, simpatic și bun vorbitore. El i datește lui Clémenceau norocul seu, dar acum începe a întemea pe patronul seu; care nu s'a bucurat nici odată de o popularitate prea mare. Este în general considerat ca unul, care nu se dă de om galant în situația recentă, dar se recunoaște în general, că aceea nu i-a cauzat nici o schimbare prestigiu lui. Dacă nu măs teme, că aș prea eserașă așa dice, că dela Napoleon, când el se află în apogeul puterii sale și poartă de La Fayette în 1830 nici un om nu s'a bucurat în Franție de popularitate comparabilă cu a generalului Boulanger.

Numei lumea de prin saloane îi este ostila; dar în Franția mai puțin ca în nici o altă țară, saloanele nu prea au ați influență. Este în general mai popular la masa armatei, decum a fost în 1849 - 1850 printul president și dacă așa puțină simpatie la locurile superioare, nu trebuie a trece cu vedere, că și mai înainte a fosă asa. În adevăr numele generalului Boulanger este poate cu al lui Lescop, singurul, care e în adevăr popular în Franția. Lucru unic în felul seu, deși este susținut de toți oamenii politici — nimeni nu vorbesce de el fără a nu su-i ride; se tem de el, fără al lui în serios și jurnaliștii nu iau în considerare prestigiul lui, îl tratează de un fanfaron. Nu se poate nega învăță, că e cam sărat în faptele sale și cu drept invetă, cred mulți, că nu e absolut strîns de reclama, ce se face cu numeroase seu. Bun ministru de resbel, și e permis a presupune, că constantă sa de soldat este o urmare a sentimentelor sale generoase și cu nedrept i s'ar impună, că o ar face aseastră din interes personal.

Cu toate acestea în Germania lumea pare a nu fi sigură de situația, ce și a creat o generalul Boulanger și presa germană îl reprezintă ca pe un partizan al ideilor resboine. Astăi după părerea mea o eroare. Tendința sa de a pun un frâu expedițiunilor așa qise coloniale, imi pare dictată mai puțin de un scop ascuns de agresiune europeană, ci de o prudență absolut laudabilă din toate privințele! Pentru a dice tot, en nu sunt dintre aceia, cari cred într-o serioasă influență a generalului Boulanger asupra viitorului Franției și al Europei. Este în seamă de timp, de cănd însărcinase pe unul dintre amicii mei, care se ducea la Paris să ne informeze de acest personaj deja însemnat pe atunci și apoi se nălănu întrebă, dacă trebuie să văd în el un om solitar, ori un vântură țeară. Dar n'am ajuns mai departe, căci rezultatul acestei resonări este, că despre fie-care din aceste puncte ar fi fost multe de luat și multe de lăsat. În fine neînțebuindă serioase capacitați în direcția de departementului seu, el a arătat prin cele mai recente discursuri ale sale, că el nu este omul a cassa cele facute de alții.

Am qis, că ambiciunile atribuite generalului Boulanger nu par a fi de natură a amenința pacea. Sunte doar pentru republică? Dacă Franția ar voi un maestru, mi-am dîs eu, este probabil, că el va căuta într'un om nou. Cu gustul ce-l are cineva pentru introducere în politică a cestiniilor de persoană, să găsi cineva natural condus a me intreba: „Ai pe cineva în vedere?” Nu, en n'am în special în vedere pe ministrul actual de resbel, dar oricare ar fi ministru de resbel pe timpul eruperei unui resbel, vreau se-l văd pe generalul Boulanger în frunțul armatei franceze.

Dar indată ce s'ar sfârșea evenimentulătatea unui resbel viitor, nimic nu ne face a crede, că generalul Boulanger ar trebui să măreasca această eventualitate. Dacă alegerea presidentială ar apărîte voluntul universal, popularitatea sa ar putea se-idea oricări sanse; indată ce însă ea va fi în mână congresului, el nu va avea nici un vot.

Ori că de popular să fie de deținut, numele generalului Boulanger va putea foarte bine în cățiva ani, să cadă în uitare. În Franția personalitatea însemnată sunt puse la o parte mult mai iute și mai complet de căt în Englîeria. În Franția, când ei nu sunt în afaceri oameni capabili și doritori de a servi țărei, sunt considerați ca rezerva a viitorului; și sunt puși în disponibilitate, așa dicând. Oameni politici, cari durează și cari revin sunt aceia, cari practicează sistemele compromiselor și de circumstansie.

„Jurnal des Debats.”

Varietăți.

* (Episcop nou). Majestatea Sa cu prealabilă rezoluție din 17/29 Ianuarie a. c. a întrat alegerea archimandritului Necatiru Dimitrie Viciu de episcop al Vesrelui. Chirotonirea nouului episcop va fi astăzi (Marti) și grăbirea cea mare se motivează dela Carlovêt cu incidentul, că patriarchul a facut deja toate pregătirile pentru a călători la băi pe un timp mai lung, spre a-și căuta de restaurare sănătății sdrujinate.

* (Lubileu). Vivat, și erăsă vivat! Dl Trefort, ministrul de culte și instrucția publică și-a serbat elanulării jubileul de 70 de ani ai vietii sale. Au iubileat instituțile culturale ungurești, anume scoalele și să facă o di de recreație în onoarea jubileului. „Pesti Napló,” din care luam notiță de acest jubileu, în acord cu zurnalul armelor ce se ascund pentru un răsunător imminent, cantică immobile sale obișnuită într-o glorificare marelini promotor al culturii maghiare, dicând între altele: că acestui leu este doar să se multămă, că scoalele poporale să-și scoată de sub influența agitatorilor naționali, cari lucră sub masca religiei unei. De ce dar să nu fie după dorința lui „Pesti Napló,” care urează energicului ministru încă mulți ani spre a-și validiza bogăția puterii în serviciul cauzelor naționale? Da, să trăiască dl Trefort! trăiască, ca să vada cu ochii sei ruinele produse de curențul sovînistic căruia servește Escenația Sa întrădevăr cu mare energie!

* (Reuniunea română de lectură din Sibiu) și-a înțint alătueri adunarea sa generală în localitățile sale, Strada Cisnădiei Nr. 7. S'a luat la cunoștință raportul secretariului despre activitatea comitetului în decursul anului 1886 asemenea raportul despre mișcarea cassel, cu care ocazie s'a votat mulțimilită la protocol cassarierului reunionei, domnului A. Bacu pentru viul interes față cu reunionea. Despre cassă vom amânta în anul trecut venitalele au fost 570 fl. 8 cr. ear este 495 fl. 96 cr., astăzi arăta anul să încheie cu un excedent de fl. 74.12.

O via discuțione s'a incins la aceea parte a preliminarului de budget pro 1887, unde se provea deoareea sumă de 20 fl. ca restante de membrii vecchi ai acestei reunii. Aceste restante se urcă preste suma de 130 fl. și te uimesci, cănd vezi, că acești detorași sunt cei cu mai bună poziție bărbății din Sibiu, dar cari în zelul lor de a sugrăvi această reunie de ani de dile nu-și plătesc detinția. Adunarea generală a luat concluzia, că președintul pentru ultima dată să provoace în scris pe acești debitori la împlinirea datorinilor lor, și apoi dacă ei nu și o vor face să porcăde pe calea judecătoriei. Va fi de interes să vedem pentru 6 fl. oamenii cu poziții înalte la judecătorie pentru bagateli, căci atunci în adever nu vom ști ce este mai bagat.

In comitet s'a șles tot membrii cei vecchi cu excepția unuia dăruit capitan Bacea, care părăsind Sibiu în locul densusului s'a șles de membri în comitet domnul capitan în pensionul Pantelimon Locuța.

* (Junimea română) are onoare a venită la balul, care se va aranja la 17 Februarie st. în Otelul Național în folosul ambelor scoale române din loc.

Fretul întării de persoana 1 fl. de familia 2 fl. Biletele se pot cumpăra în neguțătoria dl Moreno seara la cassă.

Damele sunt rugate a se prezenta în toiletă simple. Supra solviri se primesc cu multămîtă și se vor cumpăra pre calea diariștică.

Alba-Julia, în 2 Februarie st. n. 1887.

Comitetul aranjatorilor.

* Sinodul bisericii autocefale din România va fi convocat în luna viitoare, spre a examina proiectul de lege intocmit de ministru cultelor pentru imunătățirea sforșorii clerului.

* (Ce mai vreau maghiarii) Cultur-egyletul hotărâse să ceară dela ministerul de comunicări unea ca toate corespondențele legitime — cultur-egyletesci — să fie libere de porto. Grabiș Boross înse, după cum se scrie, n'a voit să le facă patriotilor pe plăc ocăndă, răspunzând, că grija pentru interesele culturale nu cade în resortul densusului.

— Astăzi a deacă năsip aruncat în ochi lumei, cum e's miluții membrii comitetului, ca să călătorescă pe clasa I cu prețul ¼ de clasa III, măcar de ar merge la tigă, se milostivesc vr'un patriot de cei mari d'ă ingădui aceasta cultur-egyletelui — cu atât mai tare, căci scopul sublim (?!)

* (Agitatorii în America) Amerikai Nemzetei serie: Agitatorii naționali nici în America nu sunt rare. Un anumit Alecsandru Cozub cantor gr. din Miklosfalva (com. Saros) emigrând în Steelton continuă și aci cu agitările Corub a sosit din Ungaria la Steelton în 1 Dec. a. tr. și cu toate că po-

